

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДЕЙНОСТНО ОРИЕНТИРАНИЯ ПОДХОД В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЧУЖД ЕЗИК В АКАДЕМИЧЕН КОНТЕКСТ

Теодора Генова

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Целта на този доклад е да представи приложението на дейностно ориентирания подход в обучението по английски език, като това се илюстрира с примерен урок, в който се използва педагогическа задача, съставена и проведена на базата на материали от учебника *Oxford English for Careers: Tourism 1* при преподаването на студенти от специалност ИРТ, УниБИТ. Този практически пример за използването на дейностно ориентирания подход в обучението по английски език в академичен контекст потвърждава ефикасността на употребата на комуникативната методология в областта на преподаването на английски език за специфични нужди, както е доказано в редица публикации по темата.

Ключови думи: дейностно ориентиран подход, обучение, английски език, специфични нужди, педагогическа задача, комуникация.

Въведение

Целта на този доклад е да представи преподаването на английски език за специфични нужди, което се основава на все по-растящата нужда от владене на езика с терминологията на областта, която изучаваме или в която работим. Направена е съпоставка с изучаването на общ английски език и са потърсени общи черти и различия в преподаването на английски език в двете направления. Засегнат е комуникативният аспект на преподаването на английски език за специфични нужди като централен момент. Използвани са примери от опита на автора на доклада като преподавател на студентите в бакалавърските програми, редовна форма на обучение, специалност „Информационни ресурси в туризма“ (ИРТ), в бакалавърска програма към Факултета по библиотекознание и културно наследство, професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, трети курс, академична година 2021/2022, летен семестър в Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ). Те са подходяща илюстрация на представените тенденции в преподаването на английски език за специфични нужди.

Според Reswari (2018) „статистическите данни показват, че пътническата и туристическата индустрия допринася в най-голяма степен към световното икономическо развитие наред с останалите отрасли. Това значително развитие на пътуването и туризма оказва влияние върху английския език, който е най-разпространеният и най-често говорен език в света“ [1, с. 342]. Поради това обучението по английски език на студентите, които се подготвят за бъдещата си професионална кариера в сферата на туризма, се смята безспорно за крайъгълен камък в четиригодишната им учебна програма от задължителни предмети в УниБИТ, в която е включен и английският език. Процесът на преподаване и обучение в този академичен контекст е подкрепен с използването на учебника по английски език за специфични нужди *Oxford English for Careers: Tourism 1 textbook* (2009), който отлично отговаря на езиковото ниво и компетенции, на нуждите от чуждоезиково обучение и на перспективите за бъдеща реализация на пазара на труда на студентите от УниБИТ. Авторът на този доклад привежда практически пример с провеждането на урок, като се използва дейностно ориентираният подход (на англ. език: ‘*task-based language teaching approach*’) с цел да се допринесе за по-голямата ефективност на учебния процес и да се приложи на практика комуникативният аспект като част от методиката на преподаването на английски език за специфични нужди.

Методология на изследването

Дейностно ориентираният подход в обучението по чужд език

Дейностно ориентираното преподаване се основава на схващането за езика като средство за социализация с цел осъществяването на комуникативни цели [2]. Дейностно ориентираният подход се смята за подходящо средство за преподаване на английски език за специфични цели, защото поставя ударение по-скоро върху значението отколкото върху езиковата форма и задачите, съставени според този подход, дават на студентите възможност да развиват когнитивни процеси [3]. Свързва се с изучаването на езика чрез комуникация, а граматичните форми са оставени донякъде в периферията по време на учебния процес.

Най-общо казано, английският език за специфични цели се различава от общия английски език не само по това, че тук се акцентира върху езиковото значение, а не върху граматичната или езиковата форма, а и заради определянето на нуждите на обучаемия и оттук – следването на учебния план и съответното създаване и изпълнение на педагогическите задачи. Докато преподаването на общ английски език включва четирите задължителни компонента – четене,

слушане, говорене и писане, английският език за специфични нужди може да включва преобладаващо един от тези компоненти, например развитие на комуникативните умения на обучаеми, които изучават английски език в специалности, свързани с туризъм¹, както е в показания конкретен случай.

Дейностно ориентираният подход „може да допринесе за по-усвършенствани и пълни чуждоезикови програми, които да помогнат за мотивиране на учениците и да фокусират вниманието на учителите върху значението и комуникативната употреба на чуждия език“².

Учебникът *Oxford English for Careers: Tourism 1* (2009)

Този специфичен учебник не само отговаря на езиковото ниво на студентите, което се определя спрямо Общата европейска референтна езикова рамка и образователни и професионални нужди, но и на критериите, изследвани от G. Reswari, според когото съществуват пет общи критерия: информативен (информиране на обучаемия относно целевия език); учебен (даване на напътствия на обучаемия при практикуването на езика); експериментален (осигуряване на обучаемия с опит по използвания език); насърчаващ (подкрепа и окуражаване на обучаемия да използва езика); и изследователски (осигуряване на помощ на обучаемия да прави открития за езика) [1, с. 342]. Изпълнението на тези критерии удовлетворява ползвателите на учебника и учащите английски език с наличието на автентични материали и им предоставя възможност да развият своите когнитивни умения, като наблягат върху значението, което е едно от основните изисквания за използването на дейностно ориентирания подход и съставянето на педагогически задачи.

Академичен контекст на провеждането на задачата

Избран е пример на случаен принцип от споменатия по-горе учебник за използването на дейностно ориентирания подход и разработването на процедура за педагогическа задача, включваща три етапа. Преди да изучават английски език за специфични нужди, студентите са преминали двугодишен период на обучение по общ английски език (четири семестъра), където фокусът пада върху четирите компонента на изучаване на езика: четене, писане, слушане и говорене, и граматичните форми заемат главно място в усвояването на езика. След успешното завършване на този курс на обучение по общ английски език, 16 студенти редовно обучение, специалност ИРТ, започват да работят с учебника *Oxford English for Careers: Tourism 1* (2009) по време на втория семестър от третата си година в университета, 2021/2022 академична година. Мнозинството от

студентите показват положително отношение към използването на този материал и са на мнение, че той подкрепя тяхната временна работна среда в областта на туристическата индустрия.

Резултати

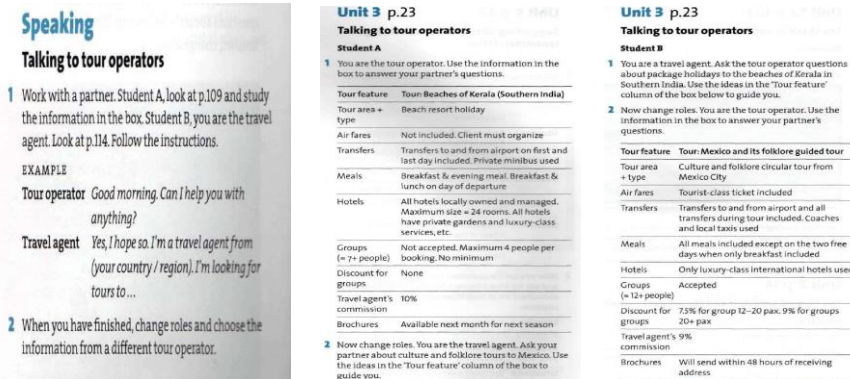
Разработването на педагогическа задача: етапи

В този доклад авторът се придържа към определението на педагогическа задача, дадено от Nuan (2004), т.е. „част от работата в класната стая, която включва обучаемите в разбирането, манипулирането, производството или взаимодействието на целевия език, докато вниманието им е фокусирано върху мобилизирането на граматическите им знания, за да изразят значението, и в което намерението им е да предадат значение, а не да манипулират формата“ [4, с. 72]. Николова добавя, че „целите се отнасят към основните намерения на задачата. Входящата информация е тази, която задвижва реализирането на задачата. Дейностите са свързани с изпълнението на задачата от учениците въз основа на информацията. Обстановката в класната стая трябва да дава възможност за интерактивно изпълнение на задачата, напр. работа по двойки или по групи. Ролите бележат социалните и личностните взаимоотношения между изпълнителите на задачата – учениците и учителя“².

Като се има предвид това, по-долу са очертани етапите на разработване на педагогическа задача, което служи за примерен урок, в който се прилага дейностно ориентираният подход в академичен контекст.

Избраният материал е пример за автентичен материал, който е подходящ за извършване на преподавателската дейност с дейностно ориентирания подход и служи за основа за провеждане на реална комуникация, като се работи по двойки. Материалът се намира в Урок 3 със заглавие „Тур оператори“, с. 23 и 114 – *Говорене: Разговор с тур оператори* (фиг. 1). Той гласи:

„Работете с Вашия партньор по двойки. Студент А – виж с. 109 и разгледай информацията в таблицата. Студент Б – Вие сте туристическият агент. Виж с. 114. Следвай инструкциите“.

Фиг. 1. Говорене: Разговор с тур оператори

А) Етап преди извършване на задачата

На този начален етап задачата е представена, като се следва примерът под инструкциите:

Пример:

Тур оператор: Добро утро. Мога ли да Ви помогна с нещо?

Пътен агент: Да, надявам се. Аз съм пътен агент от (Вашата държава/регион). Търся екскурзии до...

Преподавателят има ролята на фасилитатор и на този подготвителен етап помага на студентите да се подготвят за задачата, като се фокусира върху съдържанието, т.е. ангажиране на студентите с темата чрез „настройване на семинарната зала в копие на щанд на търговско изложение“ [5, с. 19]. Walker и Harding (2009) съветват преподавателя да използва брошури от Индия или Мексико, ако има налични такива [6].

Целта на тази задача е да се проведе смислен разговор между пътният агент и тур оператора, като се задават уместни въпроси и се използват идеите в колоната „Характерни особености на екскурзията“, която се намира в таблицата на с. 114.

Б) Етап по време на задачата

На този етап преподавателят инструктира студентите да се групират и да работят по двойки. По този начин те дискутират и водят записки за въпросите и отговорите, които ще използват, когато говорят един на друг. След това студентите във всяка двойка сменят ролята си, като следват същите инструкции и идеи. Ролята на преподавателя е отново да наблюдава и направлява студентите по време на извършването на задачата.

В) Етап след извършване на задачата

На този последен етап няколко двойки от обучаемите са помолени да проведат своите разговори пред останалите студенти доброволно, като повтарянето на задачата пред групата води до смяна на фокуса върху езиковите форми, тъй като при говорене пред по-голяма аудитория уменията за говорене стават по-точни и синтаксисът е по-сложен, а също така студентите са склонни да използват по-формални изрази. На студентите са възложени изрични дейности, насочени към формата (речников състав и/или граматика) и свързани с темата. Като последващо действие студентите докладват за резултата от задачата си, правят коментари и изразяват своите мнения и впечатления от проведения урок.

Представянето на студентите отговаря на тяхното владение на езика. Въпреки това част от тях се затрудняват със съставянето на правилни въпроси при изпълнението на задачата и срещат трудности при гладкото използване на целевия език в тази реална комуникативна ситуация.

Заклучение

Прилагането на дейностно ориентирания подход в примерен урок със студенти от бакалавърска степен на специалността „Информационни ресурси в туризъм“ в УниБИТ се оказва наистина ефективно и мотивиращо за развитието на комуникативните умения на студентите чрез изпълнение на педагогическа задача с автентичен материал, което е от решаващо значение за бъдещата им кариера в индустриите на туризма и хотелиерството.

Бележки

¹ **Hutauruk**, B. Teaching Module for English for Specific Purposes, 2015 http://akademik.uhn.ac.id/portal/public_html/FKIP/Bertaria_Sohnata_Hutauruk/English%20For%20Specific%20Purposes.pdf (19.05.2022).

² **Nikolova**, S. Deynostno orientiraniyat podhod v obuchenieto po chuzhd ezik, ili kak da prevarnem predmeta „Angliyski ezik“ v realno sredstvo za komunikatsia. – V: *Prodalzhavashto obrazovanie*, <<https://diuu.bg/emag/9329/>>.

[**Николова**, С. Дейностно ориентираният подход в обучението по чужд език, или как да превърнем предмета „Английски език“ в реално средство за комуникация. – В: *Продължаващо образование*, <https://diuu.bg/emag/9329/>].

References/Литература

1. **Reswari**, G. P. A. Material Analysis of English for Tourism Handbooks. – In: *Advances in Engineering Research*, 2018, vol. 167, pp. 342 – 345.

2. **Astika, G.** Task-based Approach to Teaching English for Tour Guiding Students in EFL Context. – In: *TEFLIN Journal*, 2000, vol. 11, No. 1, pp. 47 – 65.
3. **Genova, T., M. O. Simion.** The Effectiveness of Task-based Language Teaching to ESP Bachelor Students at Two Universities in Bulgaria and Romania. – In: *Glocal Education in Practice: Teaching, Researching, and Citizenship*, 2019, vol. 17, No. 1. Sofia: Bulgarian Comparative Education Society, pp. 38 – 44.
4. **Nunan, D.** Task-Based Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2004, p. 72.
5. **Walker, R., K. Harding.** Oxford English for Careers: Tourism 1. Teacher's Resource Book. Oxford: Oxford University Press, 2009.
6. **Walker, R., K. Harding.** Oxford English for Careers: Tourism 1. Student's Resource Book. Oxford: Oxford University Press, 2009.

За автора

Теодора Генова е преподавател по английски език към Департамента по общообразователни дисциплини, УниБИТ. Доктор е по научната специалност „Сравнително образование“, магистър по „Английска и българска филология“. Преподава общ и английски език за специфични цели на студенти в бакалавърските обучителни програми на УниБИТ. Автор е на публикации в областта на сравнителното и международното образование, методиката на преподаване на английски език за специфични цели, интеграцията на уязвими групи.

За контакт с автора: t.genova@unibit.bg

APPLICATION OF TASK-BASED APPROACH IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING AT UNIVERSITY SETTINGS

Teodora Genova

University of Library Studies and Information Technologies

Abstract: The purpose of this paper is to illustrate the application of the task-based language teaching approach in English, as illustrated by a sample lesson that uses a pedagogical task, compiled and conducted on the basis of materials from the textbook *Oxford English for Careers: Tourism 1* in teaching students majoring in Information Resources of Tourism, ULSIT. This practical example in an academic context confirms the effectiveness of the use of communicative methodology in the field of teaching English for specific purposes, as evidenced in a number of publications on the subject.

Keywords: task-based language teaching (TBLT) approach, English for Specific Purposes (ESP), pedagogical task, communication.

About the author

Teodora Genova, PhD is a lecturer of English at the Department of Comprehensive Studies, ULSIT. She holds a doctoral degree in Comparative and International Education and a Master's degree in English and Bulgarian Philology. She teaches general English and English for specific purposes to students in the bachelor's degree programs of ULSIT. She is the author of publications in the field of comparative and international education, methods of teaching English for specific purposes, integration of vulnerable groups.

To contact the author: t.genova@unibit.bg